

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુભાષ હરનારાયણજી લક્ષા

વિરુદ્ધ

મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય

૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૬

[એસ. બી. સિંહા અને માર્કેન્ડેય કાત્જુ, ન્યાયમૂર્તિઓ]

ઈન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦; કલમો ૩૦૨, ૩૬૪, ૪૬૫, ૪૬૭, ૪૭૧

સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૨૦બી:

ષડયંત્ર અને હત્યા – મૃતકની જમીન/મિલકત આરોપીઓ દ્વારા બનાવટી પાવર ઓફ એટર્ની બનાવીને વેચી દીધાનો આક્ષેપ – ષડયંત્ર ઘડવું અને મૃતકની હત્યા કરી જમીન/મિલકતના વેચાણ પેટે મળેલા અવેજની રકમની ઉચાપત કરવી – એફઆઈઆર – આરોપી નં. ૧ થી ૫ સામે ચાર્જશીટ – ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી વ્યક્તિઓને કલમ ૧૨૦બી સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૩૦૨, ૩૬૪,

૪૬૫, ૪૬૭ અને ૪૭૧ હેઠળ ગુનો કરવા માટે દોષિત ઠેરવ્યા અને તે મુજબ દોષસિદ્ધ કરી સજા ફટકારી – હાઇકોર્ટે બહાલી આપી – અપીલ પર, ઠેરવ્યું: પાવર ઓફ એટર્ની બનાવટી બનાવવાના ષડયંત્રમાં આરોપી-અપીલકર્તાઓની સંડોવણી સાબિત થઈ નથી – વેચાણ માટેનો કથિત કરાર સાબિત થયો ન હોવાથી, તેની સામગ્રી પુરાવામાં સંપૂર્ણપણે અગ્રાહ્ય છે – તેથી, તેમાં નિર્દિષ્ટ અવેજની રકમ સહિત તેનો કોઈપણ ભાગ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આરોપી સામે વાપરી શકાય નહીં – મૃતકની પત્ની દ્વારા દાખલ કરાયેલા અહેવાલમાં આરોપી-અપીલકર્તાઓ સામે કોઈ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો – આરોપી વ્યક્તિઓની સંડોવણી દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવો લાવવામાં આવ્યો નથી – જમીન વેચવાનો સોદો મૃતક અને ફ.સા.રપ વચ્ચે નક્કી થયો હોવાનું જણાવાયું હોવાથી, બંને ષડયંત્રોમાં આરોપીઓની સંડોવણી અંગે અનુમાન બાંધી શકાય નહીં – બનાવટી દસ્તાવેજ બનાવવા સંબંધે ષડયંત્ર સ્થાપિત ન થયું હોવાથી, હત્યા કરવાનું મોટું ષડયંત્ર સ્થાપિત/સાબિત થઈ શક્યું નથી – શંકા, ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય, પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી – આરોપી વ્યક્તિઓ વચ્ચે પૂર્વ-મસલત સાબિત કરવા માટે પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા અપૂરતા છે – તેથી આરોપીઓ શંકાના લાભ માટે હકદાર છે – દોષસિદ્ધિ અને સજાનો ચુકાદો રદ કરવામાં આવે છે – પુરાવો – પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવો.

મૃતકે પંદર લાખ રૂપિયાની અવેજની રકમ પર અપીલકર્તાઓ સાથે અમુક જમીન સંબંધે વેચાણ કરાર કર્યો હોવાનું કથિત હતું. પ્રશ્નવાળી

જમીન/મિલકતોના વેચાણ માટે તારીખ ૨૬.૭.૨૦૦૦ ના રોજ અખબારમાં એક જાહેરાત આપવામાં આવી હતી. સ્વીકૃતપણે, તારીખ ૮.૮.૨૦૦૦ ના રોજ અમુક વેચાણ અવેજ માટે આરોપી નં. ૧ દ્વારા અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ કરી આપવામાં આવ્યો હતો. તેણે બાના પેટે રૂ. ૭૫,૦૦૦/- ની રકમ સ્વીકારી હતી કે રૂ. ૨ લાખની રકમ સ્વીકારી હતી તે અંગે વિવાદ પ્રવર્તે છે. મૃતક દ્વારા આરોપી નં. ૧ ની તરફેણમાં એક કથિત જનરલ પાવર ઓફ એટર્ની કરી આપવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે. આરોપી નં. ૫ એ કથિત રીતે મૃતક તરીકે ખોટી ઓળખ આપી હતી. પાછળથી, પાવર ઓફ એટર્ની બનાવટી હોવાનું જણાયું હતું. મૃતક તારીખ ૩.૯.૨૦૦૦ થી ગુમ જણાયા હોવાથી, તેમની પત્ની (ફ.સા.૩૮) દ્વારા તે મતલબનો અહેવાલ નોંધાવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ મૃતકની ભાળ મળી શકી ન હતી. તેણીએ બીજો અહેવાલ નોંધાવ્યો હતો. હાઈકોર્ટે તે અહેવાલમાં સમાવિષ્ટ મુખ્ય આક્ષેપો નોંધ્યા હતા કે તેણીને તેના પતિ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી કે જમીન/મિલકત વેચવાનો સોદો ફ.સા.૨૫ સાથે નક્કી થયો હતો, જેમણે બાના પેટે રૂ. ૭૫,૦૦૦/- ની રકમ આપી હતી અને તે બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને તેણીએ એવી શંકા વ્યક્ત કરી હતી કે આરોપી નં. ૧ એ તેના પતિનું અપહરણ કર્યું હશે અને તેને કોઈ જગ્યાએ ગોંધી રાખ્યો હશે અથવા બનાવટી જનરલ પાવર ઓફ એટર્નીના આધારે તેના દ્વારા મેળવેલી રકમ પચાવી પાડવા માટે તેના જીવને જોખમ ઊભું કર્યું હશે. અહેવાલના આધારે, પોલીસે આઈપીસી ની કલમ ૩૬૪ હેઠળ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધ્યો હતો. દરમિયાન પોલીસને એક શબ મળી આવ્યું હતું. તે પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા પ્રથમ માહિતી

અહેવાલ પણ નોંધવામાં આવ્યો હતો. તે જ દિવસે આરોપી, ફ.સા.૧ એ પોલીસ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કર્યું. તેણે તપાસ અધિકારીને જાણ કરી કે મૃતકની હત્યા આરોપી નં. ૧ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તે સાક્ષી (એપ્રૂવર) બની ગયો. પોતાના નિવેદનમાં તેણે મૃતકની કેવી રીતે હત્યા કરવામાં આવી હતી તેની વિગતો આપી. તેણે આરોપી નં. ૧ ના કહેવાથી પોતાના દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા પણ જાહેર કરી.

પોલીસ દ્વારા આરોપી નં. ૧ સામે આઈપીસી ની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૩૬૪, ૩૦૨, ૨૦૧, ૪૨૦, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧ હેઠળ ગુનો કરવા બદલ અને આરોપી નં. ૨ થી ૪ સામે આઈપીસી ની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૪૨૦, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧ હેઠળ ગુનો કરવા બદલ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ફ.સા.૧ ને માફી આપ્યા બાદ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૦૬ હેઠળ તેનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. શરૂઆતમાં આરોપી નં. ૨ થી ૪ સામે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૦૨ અને ૧૨૦બી હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા ન હતા પરંતુ પાછળથી તારીખ ૨૦.૭.૨૦૦૪ ના હુકમ દ્વારા તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાઓને ટ્રાયલ જજ દ્વારા કથિત ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને તે મુજબ સજા કરવામાં આવી હતી. વ્યથિત થઈને, તેઓએ અપીલો દાખલ કરી હતી, જે હાઈકોર્ટ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી. તેથી વર્તમાન અપીલો.

અપીલો મંજૂર કરતાં, કોર્ટે

ઠેરવ્યું : ૧.૧. કથિત સંજોગો જેણે ટ્રાયલ જજ તેમજ હાઈકોર્ટને આરોપી-અપીલકર્તાઓ સામે દોષિત ઠેરવવા માટે પ્રભાવિત કર્યા હતા તે વેચાણ દસ્તાવેજ તેમજ કથિત બાના ચિઠ્ઠીના અમલની આસપાસ ફરે છે. [૪૭-૭]

૧.૨. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલ સિદ્ધાંત એવો હતો કે આરોપીઓએ બે ષડયંત્રો રચ્યા હતા, એક નાનું ષડયંત્ર હતું જે પાવર ઓફ એટર્નીની બનાવટનું હતું જેનો ઉપયોગ વેચાણ દસ્તાવેજ કરવા માટે થયો હતો અને બીજું ષડયંત્ર મૃતકની હત્યા તરફ દોરી ગયું હતું. નાનું ષડયંત્ર મોટા ષડયંત્ર એટલે કે મૃતકની હત્યાને જન્મ આપનાર જણાયું હતું જેથી આરોપી નં. ૧ અવેજની સમગ્ર રકમ પચાવી પાડી શકે. બંને ષડયંત્રો ભલે બે અલગ-અલગ તબક્કે રચાયા હોઈ શકે, છતાં તેને સમાન વ્યવહારના ભાગ તરીકે ગણવામાં આવ્યા હતા. [૪૮-સી-ડી]

૧.૩. આરોપી-અપીલકર્તાઓની સંડોવણી ચકાસવાના હેતુથી, એ જોવામાં આવે છે કે પાવર ઓફ એટર્ની બનાવટી બનાવવાના ષડયંત્રમાં, આરોપી નં. ૧ અને ૫ સિવાય અન્ય કોઈ વ્યક્તિ સંડોવાયેલી હતી તે સાબિત થયું નથી. વેચાણ માટેનો કથિત કરાર સાબિત થયો ન હોવાથી, તેની સામગ્રી પુરાવામાં સંપૂર્ણપણે અગ્રાહ્ય હતી. જો તે પુરાવામાં ગ્રાહ્ય ન હતી, તો તેનો કોઈપણ ભાગ, તેમાં નિર્દિષ્ટ અવેજની રકમ અથવા તેમાં જણાવેલ બાનાની રકમ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા આરોપીઓ સામે વાપરી શકાતી ન હતી. જો સદરહુ દસ્તાવેજ સાબિત થયો ન હતો, તો કોઈપણ હેતુ માટે તેના પર કોઈ આધાર રાખી શકાતો ન હતો. સદરહુ કરાર રદ કરવામાં આવ્યો હોવાનું પણ કહેવાય છે. ફ.સા.૨૫, જેમના પુરાવા પર

હાઈકોર્ટે આધાર રાખ્યો હતો, તેમણે જણાવ્યું હતું કે બાના પેટે રૂ. ૨ લાખની રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી. મૃતકની પત્ની ફ.સા.૩૮, જોકે, જણાવે છે કે માત્ર રૂ. ૭૫,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી. તેણી આગળ જણાવે છે કે મૂળ કરાર ફ.સા.૨૫ પાસે હતો. તેણે તે રજૂ કર્યો ન હતો. સરકારી વકીલે વેચાણ માટેનો મૂળ કરાર શા માટે રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો તે અંગે કોઈ સ્પષ્ટતા આપી ન હતી. ફ.સા.૩૮ ના જણાવ્યા મુજબ તેણીએ કલેક્ટર કચેરીમાંથી સદરહુ વેચાણ કરારની ઝેરોક્ષ નકલ મેળવી હતી. જિલ્લા કલેક્ટર સમક્ષ સદરહુ ઝેરોક્ષ નકલ કોના કહેવાથી દાખલ કરવામાં આવી હતી તે સ્થાપિત થયું નથી. [જદ-ઈ, એફ, જી, એચ]

૧.જ. તારીખ ૧૮.૯.૨૦૦૦ ના પોતાના અહેવાલમાં, ફ.સા.૩૮ એ વેચાણ કરાર વિશે ખુલાસો કર્યો ન હતો. તેણીએ પોતાના બીજા અહેવાલમાં પણ આરોપી સામે કોઈ આક્ષેપ કર્યો ન હતો. મૃતકનું કાસળ કાઢી નાખવામાં આવ્યું હોવાની શંકા તે સમય સુધીમાં પાકી થઈ ગઈ હશે પરંતુ આરોપી સામે કોઈ પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો. વધુમાં, રેકૉર્ડ પર એવું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી કે ૧૬.૫.૨૦૦૦ થી ૩૦.૬.૨૦૦૦ ના સમયગાળા દરમિયાન જ્યારે કથિત પાવર ઓફ એટર્ની કરવામાં આવી હતી ત્યારે તેઓને આરોપી નં. ૧ સાથે કોઈ લેવાદેવા હતી. [જદ-બી]

૧.૫. ૩.૯.૨૦૦૦ પહેલાં આરોપી વ્યક્તિઓની સંડોવણી દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવો લાવવામાં આવ્યો ન હતો. ફરિયાદપક્ષના કોઈ સાક્ષીએ

પણ એવું કહ્યું ન હતું કે મૃતકનું કાસળ કાઢી નાખવામાં આવ્યું હતું કારણ કે તેને બનાવટી દસ્તાવેજ વિશે જાણ થઈ ગઈ હતી અને તેને મોટી રકમથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો હતો. જો ફ.સા.૩૮ નું નિવેદન સાચું હતું કે તેના પતિ દ્વારા માત્ર ફ.સા.૨૫ સાથે સોદો કરવામાં આવ્યો હતો, તો એવા અનુમાન પર પહોંચવું મુશ્કેલ છે કે આરોપી વ્યક્તિઓ બંને ષડયંત્રોમાં પક્ષકાર હતા. [૪૯-ડી, ઈ]

૧.૬. કોર્ટ સમક્ષ મૃતકની પત્ની ફ.સા.૩૮ નું નિવેદન તેણીએ તેના પતિ પાસેથી જે જાણ્યું હતું તેના આધારે કરવામાં આવ્યું હતું. તેણીને તે અંગે કોઈ સીધું જ્ઞાન ન હતું. તેણીનું નિવેદન ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૩૨ હેઠળ પુરાવામાં ગ્રાહ્ય ન હતું. [૪૯-જી]

૧.૭. શુંખલામાં કોઈપણ કડીઓના અભાવે નીચેની અદાલતોના એવા તારણો સાથે સંમત થવાનું કોઈ કારણ નથી કે પાવર ઓફ એટર્નીની બનાવટ આચરવા માટે આરોપીઓ દ્વારા ષડયંત્ર સ્થાપિત થયું છે. જો બનાવટી દસ્તાવેજ કરવા સંબંધે ફરિયાદપક્ષના કેસને સાબિત કરવા માટે ષડયંત્રના ઘટકો સ્થાપિત થયા ન હોય, તો મોટું ષડયંત્ર પણ સાબિત થયું હોવાનું કહી શકાય નહીં. [૪૯-એચ; ૫૦-એ]

૨.૧. ફ.સા.૧ સિવાય કોઈએ પણ હત્યાના ગુના સંબંધે જુબાની આપી નથી. ફ.સા.૧ એ પોલીસ સમક્ષના પોતાના નિવેદનમાં આરોપી નં. ૨ નું નામ પણ આપ્યું ન હતું. તેનું નામ તેના દ્વારા પ્રથમ વખત મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ સીઆરપીસી ની કલમ ૧૬૪ હેઠળ કરવામાં આવેલા નિવેદનમાં જાહેર કરવામાં

આવ્યું હતું. મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષના પોતાના નિવેદનમાં તેણે માત્ર એવો આક્ષેપ કર્યો હતો કે આરોપી નં. ૧ તેને એક હોટલમાં લઈ ગયો હતો જ્યાં આરોપી નં. ૨ બેઠો હતો. આરોપી નં. ૧ તેને હોટલમાં શા માટે લઈ ગયો તેની કોઈ સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી નથી. આરોપી નં. ૧ શા માટે ઈચ્છતો હતો કે આરોપી નં. ૨ તેને અમુક પૈસા ચૂકવે તેનો પણ ખુલાસો કરવામાં આવ્યો નથી. જો ફ.સા.૧ દ્વારા કરવામાં આવેલું એ નિવેદન માની લેવામાં આવે કે આરોપી નં. ૧ એ આરોપી નં. ૨ ને અમુક પૈસા ચૂકવવા કહ્યું હતું, તો તેણે એમ કહીને તેમ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે "તેને મૃતકની હત્યા કરવા કોણે કહ્યું હતું" તે હકીકત પોતે જ એ બાબતનો નિર્દેશ કરે છે કે આરોપી નં. ૨ પણ તે ષડયંત્રમાં સામેલ ન હતો. [૫૦-બી, સી]

૨.૨. કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, માત્ર આવા પાંખા પુરાવાના આધારે અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવું જોખમી બનશે. શંકા ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય છતાં તે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી. રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા એવા નથી કે જે એક તરફ અપીલકર્તાઓ અને બીજી તરફ આરોપી નં. ૧ વચ્ચે પૂર્વ-મસલત હતી તેવા મક્કમ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી શકે. ૩.૯.૨૦૦૦ પહેલાં કોઈપણ સમયે આરોપી નં. ૨ આરોપી નં. ૧ ને મળ્યો હતો તેવો કોઈ આક્ષેપ પણ નથી, પુરાવો તો દૂર રહ્યો. [૫૦-ડી, ઈ]

૨.૩. એ પણ નોંધવામાં આવે છે કે તપાસ અધિકારીએ પણ મૃતકની હત્યા કરવા અથવા ષડયંત્રમાં સામેલ હોવા બદલ અપીલકર્તાઓ સામે આરોપ

મૂકવો યોગ્ય માન્યો ન હતો. જણાવેલા કારણોસર, અપીલકર્તાઓ શંકાના લાભ માટે હકદાર છે. [૫૦-ઈ, એફ]

ફોજદારી અપીલ હુકમત : ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૪૪/૨૦૦૬.

મુંબઈ ખાતેની ન્યાયિક વડી અદાલત, નાગપુર બેન્ચ, નાગપુરના ક્રિ. અ. નં. ૬૯૮/૨૦૦૪ માં તારીખ ૨૮-૨-૨૦૦૬ ના આખરી ચુકાદા અને હુકમમાંથી.

વિજય કોટવાલ, ઉદય ઉમેશ લલિત, વેંકટેશ્વર રાવ અનુમોલુ, મીનાક્ષી અરોરા અને ગૌરવ અગ્રવાલ, અપીલકર્તા તરફે.

સુશીલ કરંજકર અને રવીન્દ્ર કેશવરાવ અડસૂરે, સામાવાળા તરફે.

કોર્ટનો ચુકાદો એસ. બી. સિંહા, ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા આપવામાં આવેલ.

દોષસિદ્ધિ અને સજાના એક સામાન્ય ચુકાદામાંથી ઉદ્ભવતી આ ત્રણ અપીલોની સુનાવણી એકસાથે હાથ ધરવામાં આવી હતી અને આ સામાન્ય ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવામાં આવી રહ્યો છે. વિદ્વાન સેશન્સ જજ સમક્ષના આરોપી નં. ૨ થી જ અમારી સમક્ષ ઉપસ્થિત છે. આરોપી નં. ૧ અજય ઉર્ફે રામેશ્વર રઘુરામ ઉર્ફે શેષરાવ ગલત ધાબેકર હતા, આરોપી નં. ૫ બૈજરાવ ઉર્ફે રાવલસિંઘ સાજુ રાઠોડ હતા. આરોપી નં. ૧ ને ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૧૨૦બી સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૩૦૨, ૩૬૪, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧ હેઠળ ગુનો કરવા બદલ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા જ્યારે આરોપી નં. ૫ ને ઇન્ડિયન

પીનલ કોડ ની કલમ ૪૬૫ હેઠળ ગુનો કરવા બદલ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.

મૃતક એક યાદવ નવકાર હતા. તેઓ અકોલા તાલુકાના ઉમરી ગામના સર્વે નં. ૪૫ ના રહેવાસી હતા. તેઓએ તારીખ ૧૬.૫.૨૦૦૦ ના રોજ અથવા તેની આસપાસ અહીંના અપીલકર્તાઓ સાથે સદરહુ જમીન સંબંધે વેચાણ કરાર કર્યો હોવાનું કથિત હતું. તેમાં નિર્ધારિત અવેજની રકમ પંદર લાખ રૂપિયા હોવાનું કહેવાય છે. તેમણે બાના પેટે રૂ. ૭૫,૦૦૦/- ની રકમ સ્વીકારી હતી કે રૂ. ૨ લાખની રકમ સ્વીકારી હતી તે અંગે વિવાદ પ્રવર્તે છે. મૃતક દ્વારા તારીખ ૩૦.૬.૨૦૦૦ ના રોજ આરોપી નં. ૧ ની તરફેણમાં એક કથિત જનરલ પાવર ઓફ એટર્ની કરી આપવામાં આવી હોવાનું કહેવાય છે. આરોપી નં. ૫ એ કથિત રીતે મૃતક તરીકે ખોટી ઓળખ આપી હતી. સદરહુ પાવર ઓફ એટર્ની બનાવટી હોવાનું જણાયું હતું.

તારીખ ૨૬.૭.૨૦૦૦ ના રોજ "દૈનિક દેશોન્નતિ" તરીકે ઓળખાતા અખબારમાં વેચાણ માટેની એક જાહેરાત આપવામાં આવી હતી જેમાં જણાવાયું હતું કે સર્વે નં. ૪૫ માં ૧ હેક્ટર ૧ આર વેચાણ માટે ઉપલબ્ધ છે. સ્વીકૃતપણે, તારીખ ૮.૮.૨૦૦૦ ના રોજ રૂ. ૯ લાખના વેચાણ અવેજ માટે આરોપી નં. ૧ દ્વારા અહીંના અપીલકર્તાઓની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ કરી આપવામાં આવ્યો હતો.

મૃતક તારીખ ૩.૯.૨૦૦૦ થી ગુમ જણાયા હોવાથી, તેમની પત્ની શ્રીમતી

કૌશલ્યાબાઈ (ફ.સા.૩૮) દ્વારા તે મતલબનો અહેવાલ નોંધાવવામાં આવ્યો હતો. કૌશલ્યાબાઈના સદરહુ અહેવાલ છતાં મૃતકની ભાળ ન મળતાં, તેમના દ્વારા બીજો અહેવાલ આપવામાં આવ્યો હતો જેમાં જણાવાયું હતું કે તેમના પતિ ૩.૯.૨૦૦૦ થી મળી શક્યા નથી. હાઈકોર્ટે સદરહુ અહેવાલમાં સમાવિષ્ટ મુખ્ય આક્ષેપો નીચે મુજબના શબ્દોમાં નોંધ્યા હતા:

“...કે તેમના પતિ યાદવ નવકાર તારીખ ૩જી સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૦ ના રોજ સવારે લગભગ ૯ વાગ્યે ઘરેથી નીકળ્યા હતા અને તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેઓ અડધા કલાકમાં પાછા આવશે પરંતુ તેઓ પાછા ફર્યા ન હતા. ગુમ થયાનો અહેવાલ નોંધવામાં આવ્યો હતો અને યાદવ નવકારની શોધખોળ કરવામાં આવી હતી પરંતુ તેઓ મળી આવ્યા ન હતા. દરમિયાન, કૌશલ્યાબાઈને તેમની પુત્રી ગીતાના નામે એક પત્ર મળ્યો હતો જે કથિત રીતે યાદવ નવકાર દ્વારા સંબોધવામાં આવ્યો હતો જેમાં તેણીને જાણ કરવામાં આવી હતી કે તેઓ શેગાંવ નજીક પાંઢરી ગામે ગયા હતા અને પછી તેઓ શિરડી જવા રવાના થયા હતા. યાદવ નવકાર હજુ પણ ન મળતાં શોધખોળ ચાલુ રાખવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, કૌશલ્યાબાઈને માહિતી મળી કે અકોલા તાલુકાના ઉમરી ગામના સર્વે નં. ૪૫ વાળી તેમના પતિની માલિકીની જમીન એક અજય ગલત (આરોપી નં. ૧) દ્વારા યાદવ નવકાર દ્વારા પોતાની તરફેણમાં કરવામાં આવેલી જનરલ પાવર ઓફ એટર્નીના ઓઠા હેઠળ આરોપી નં. ૨ થી ૪ ને વેચી દેવામાં આવી હતી અને તે સદરહુ પાવર ઓફ એટર્ની યાદવ નવકાર દ્વારા આરોપી નં. ૧

ની તરફેણમાં તારીખ ૩૦.૬.૨૦૦૦ ના રોજ કરવામાં આવી હતી. તેણીને એ પણ જાણવા મળ્યું કે સદરહુ જમીન સંબંધે વેચાણ દસ્તાવેજ તારીખ ૮.૮.૨૦૦૦ ના રોજ રૂ. ૯ લાખના અવેજ માટે કરવામાં આવ્યો હતો. જો કે, યાદવ નવકાર પોતાના પરિવારના સભ્યો સાથે તીર્થયાત્રાએ ગયા હોવાથી અને તારીખ ૧.૭.૨૦૦૦ ના રોજ સવારે અકોલા પાછા ફર્યા હોવાથી યાદવ નવકાર માટે ૩૦મી જૂન, ૨૦૦૦ ના રોજ પાવર ઓફ એટર્ની કરવી અશક્ય હતી. વધુમાં, અગાઉ તે જ મિલકત સંબંધે મૃતક અને આરોપી નં. ૨ થી જ વચ્ચે વેચાણ કરાર થયો હતો જેના હેઠળ યાદવ નવકારને રૂ. ૭૫,૦૦૦/- ની રકમ મળી હતી. તારીખ ૧૬મી મે, ૨૦૦૦ ના રોજ કરવામાં આવેલો સદરહુ કરાર પાછળથી રદ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી યાદવ નવકાર આરોપી નં. ૨ થી જ ને તે જ જમીન વેચે તેવી કોઈ શક્યતા ન હતી. તારીખ ૧૪મી ઓક્ટોબર, ૨૦૦૦ ના રોજ કૌશલ્યાબાઈએ ઉપરોક્ત તમામ હકીકતો દર્શાવતો અહેવાલ નોંધાવ્યો હતો. તેણીએ સદરહુ અહેવાલમાં એ પણ જણાવ્યું હતું કે આરોપી નં. ૧ અજય ગલત તારીખ ૩૭ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૦ ના રોજ તેના ઘરે આવ્યો હતો અને તેના પતિ તેની સાથે ગયા હતા અને ત્યારબાદ તેના પતિ પાછા ફર્યા ન હતા. તેણીએ પોતાના પતિની હત્યામાં આરોપી નં. ૧ ની ભૂમિકા અંગે શંકા વ્યક્ત કરી હતી...”

એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેણીને તેના પતિ દ્વારા જાણ

કરવામાં આવી હતી કે સુરેશ દેશમુખ (ફ.સા.૨૫) નામના વ્યક્તિ સાથે સોદો નક્કી થયો હતો અને તેણે બાના પેટે રૂ. ૭૫,૦૦૦/- ની રકમ આપી હતી અને તે બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને તેણીએ એવી શંકા વ્યક્ત કરી હતી કે આરોપી નં. ૧ એ તેના પતિનું અપહરણ કર્યું હશે અને તેને કોઈ જગ્યાએ ગોંધી રાખ્યો હશે અથવા સદરહુ બનાવટી જનરલ પાવર ઓફ એટર્નીના આધારે તેના દ્વારા મેળવેલી રકમ પચાવી પાડવા માટે તેના જીવને જોખમ ઊભું કર્યું હશે.

સદરહુ અહેવાલના આધારે, પોલીસે આઈપીસી ની કલમ ૩૬૪ હેઠળ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધ્યો હતો.

દરમિયાન મધ્યપ્રદેશના ભેંસદેહી પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારીઓને એક શબ મળી આવ્યું હતું. સદરહુ પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારી દ્વારા પ્રથમ માહિતી અહેવાલ પણ નોંધવામાં આવ્યો હતો. શબ સંબંધિત માહિતી તારીખ ૨૨.૧૦.૨૦૦૦ ના રોજ અકોલાના સિવિલ લાઈન્સ પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારીઓને મળી હતી. બીજા દિવસે, એટલે કે તારીખ ૨૩.૧૦.૨૦૦૦ ના રોજ ફ.સા.૩૮ કૌશલ્યાબાઈ અન્ય લોકો સાથે ભેંસદેહી પોલીસ સ્ટેશને ગઈ હતી અને તેના શબ પરથી મળી આવેલી કથિત વસ્તુઓ તેમજ શબના ફોટોગ્રાફ્સના આધારે તેણીએ તેને પોતાના પતિ યાદવ નવકાર તરીકે ઓળખી કાઢ્યો હતો.

તે જ દિવસે સુનિલ મનમોથે (ફ.સા.૧) એ અકોલા પોલીસ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કર્યું. તેણે તપાસ અધિકારીને જાણ કરી કે યાદવ નવકારની હત્યા આરોપી નં. ૧ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. તે સરકારી સાક્ષી બની ગયો અને

ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તેના કેસના સમર્થનમાં ફ.સા.૧ તરીકે તેની તપાસ કરવામાં આવી. પોતાના નિવેદનમાં તેણે મૃતકને તારીખ ૩.૯.૨૦૦૦ ના રોજ અકોલાથી જુદી જુદી જગ્યાએ કેવી રીતે લઈ જવામાં આવ્યો હતો અને આખરે તેની હત્યા કરવામાં આવી હતી તેની વિગતો આપી. તેણે હત્યાની સદરહુ ઘટના પછી આરોપી નં. ૧ ના કહેવાથી પોતાના દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા પણ જાહેર કરી.

તપાસ દરમિયાન, અન્ય બાબતોની સાથે, એવું જાણવા મળ્યું કે આરોપી નં. ૫ એ મૃતકની જમીન સંબંધે બાના ચિઠ્ઠી કરી આપી હતી. રાજેશ ઇંગોલે અને સુરેશ દેશમુખને આરોપી નં. ૫ ની ઓળખ કરવા માટે બોલાવવામાં આવ્યા હતા કારણ કે તેઓ તારીખ ૧૬.૫.૨૦૦૦ ની બાના ચિઠ્ઠી (આર્ટિકલ “એલ”) ના સાક્ષીઓ હતા.

ત્યારબાદ અકોલા સિવિલ લાઈન્સ પોલીસ સ્ટેશનના ઇન્ચાર્જ પોલીસ અધિકારી દ્વારા ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી. ચાર્જશીટમાં આરોપી નં. ૧ પર આઈપીસી ની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૩૬૪, ૩૦૨, ૨૦૧, ૪૨૦, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧ હેઠળ ગુનો કરવાનો અને આરોપી નં. ૨ થી ૪ પર આઈપીસી ની કલમ ૩૪ સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૪૨૦, ૪૬૭, ૪૬૮, ૪૭૧ હેઠળ ગુનો કરવાનો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો. ફ.સા.૧ ને તારીખ ૨૬.૧૨.૨૦૦૧ ના રોજ માફી આપ્યા પછી કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૦૬ હેઠળ તેનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. શરૂઆતમાં આરોપી નં. ૨

થી જ સામે ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમ ૩૦૨ અને ૧૨૦બી હેઠળ આરોપો ઘડવામાં આવ્યા ન હતા પરંતુ પાછળથી તારીખ ૨૦.૭.૨૦૦૪ ના હુકમ દ્વારા તેમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો.

ફરિયાદપક્ષે પોતાના કેસના સમર્થનમાં ૪૯ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી. જો કે, અમે માત્ર તે સાક્ષીઓના પુરાવા સાથે જ સંબંધ ધરાવીએ છીએ, એટલે કે, ફ.સા.૧ અજય ગલત જે સરકારી સાક્ષી બન્યો હતો; ફ.સા.૨૫ સુરેશ દેશમુખ જેની હાજરીમાં તારીખ ૧૬.૫.૨૦૦૦ નો કથિત વેચાણ કરાર (આર્ટિકલ એલ) કરવામાં આવ્યો હતો; અને ફ.સા.૩૮ કૌશલ્યાબાઈ જેઓ ફરિયાદી હતા.

વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. હાઈકોર્ટ સમક્ષની તેમની અપીલ પણ વાદગ્રસ્ત ચુકાદાના કારણે ફગાવી દેવામાં આવી છે.

આરોપી નં. ૧ અમારી સમક્ષ ન હોવાથી, રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવાની ઝીણવટભરી તપાસ કરવી અમારા માટે જરૂરી નથી. જે પદ્ધતિ અને રીતે ફ.સા.૧ ને માફી આપવામાં આવી હતી અને પોલીસ દ્વારા સાક્ષી બનાવવામાં આવ્યો હતો તે અંગેના કાનૂની પ્રશ્નોની બારીકાઈઓમાં જવું પણ જરૂરી નથી. આરોપી નં. ૫ ને આઈપીસી ની કલમ ૪૬૫ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે અને બે વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે. તેણે આ ચુકાદો સ્વીકારી લીધો છે અને હાઈકોર્ટ સમક્ષ કોઈ અપીલ દાખલ કરી નથી.

ફરિયાદપક્ષનો કેસ અમુક હદ સુધી સાબિત થયેલો ગણી શકાય, એટલે કે, આરોપી નં. ૧ એ આરોપી નં. ૫ ના સહયોગથી બનાવટી જનરલ પાવર ઓફ એટર્ની બનાવી હતી અને તેણે તેના આધારે આરોપી નં. ૨ થી ૪ ની તરફેણમાં વેચાણ દસ્તાવેજ કરી આપ્યો હતો. તે પહેલાં અખબારમાં એક જાહેરાત પ્રકાશિત કરવામાં આવી હતી અને અહીંના અપીલકર્તાઓ પાસેથી આરોપી નં. ૧ દ્વારા રોકડા રૂ. ૯ લાખ મેળવવામાં આવ્યા હતા અને સદરહુ રકમમાંથી તેણે જુદી જુદી બેંકોમાં રૂ. ૮ લાખ જમા કરાવ્યા હતા. મૃતકની હત્યામાં તેની સંડોવણી પણ વિવાદમાં નથી. શબની ઓળખ પણ અમારી સમક્ષ વિવાદમાં નથી. મૃતકનું જે પદ્ધતિ અને રીતે કાસળ કાઢવામાં આવ્યું હતું તે પણ સ્વીકારવામાં આવ્યું છે. સાક્ષી આરોપી નં. ૧ દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા પણ અમારા હેતુ માટે બહુ મહત્વની ન હોઈ શકે.

કથિત સંજોગો જેણે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ તેમજ હાઈકોર્ટને અહીંના અપીલકર્તાઓ સામે દોષિત ઠેરવવા માટે પ્રભાવિત કર્યા હતા તે વેચાણ દસ્તાવેજ તેમજ કથિત બાના ચિકી (આર્ટિકલ એલ) ના અમલની આસપાસ ફરે છે. એ પણ વિવાદમાં નથી કે ફ.સા.૧ એ પોતાના નિવેદનમાં આરોપી નં. ૨ નું નામ આપ્યું હતું પરંતુ આરોપી નં. ૩ અને ૪ ના નામ આપ્યા ન હતા. હાઈકોર્ટે એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને આગળ વધવાનું યોગ્ય માન્યું કે ફરિયાદપક્ષે તારીખ ૧૬.૫.૨૦૦૦ ના મૂળ વેચાણ કરારને રજૂ ન કરવાનું કારણ સમજાવ્યું ન હતું અને માત્ર તેની ઝેરોક્ષ નકલ રજૂ કરી હતી, તેથી તે પુરાવામાં ગ્રાહ્ય ન હતી. જો કે,

તેણે ફ.સા.૨૫ અને ફ.સા.૩૮ ની મૌખિક જુલાનીઓ પર આધાર રાખીને એવો અભિપ્રાય બાંધ્યો હતો કે તારીખ ૧૬.૫.૨૦૦૦ ના વેચાણ કરારમાં નક્કી કરાયેલ અવેજની રકમ રૂ. ૧૫ લાખ હતી, જ્યારે વેચાણ દસ્તાવેજ રૂ. ૯ લાખના અવેજ માટે કરવામાં આવ્યો હોવાથી, અહીંના અપીલકર્તાઓએ સદરહુ ગુનો કરવા માટે આરોપી નં. ૧ સાથે ષડયંત્ર રચ્યું હોવું જોઈએ. એ પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે આરોપી નં. ૧ ફ.સા.૧ ને ડ્રીમલેન્ડ હોટેલમાં લઈ ગયો જ્યાં આરોપી નં. ૨ બેઠો હતો, ત્યારે પહેલાં દ્વારા તેને અમુક રકમ ચૂકવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું પરંતુ તેણે એમ કહીને તેમ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે "તમને મૃતકની હત્યા કરવા કોણે કહ્યું હતું". એવો અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો કે ઉપરોક્ત સંજોગો એવા નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે પૂરતા છે કે અહીંના અપીલકર્તાઓએ સદરહુ ગુનો કરવા માટે અંદરોઅંદર ષડયંત્ર રચ્યું હતું.

ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલ સિદ્ધાંત એવો હતો કે આરોપીઓએ બે ષડયંત્રો રચ્યા હતા, એક નાનું ષડયંત્ર હતું જે પાવર ઓફ એટર્નીની બનાવટનું હતું જેનો ઉપયોગ વેચાણ દસ્તાવેજ કરવા માટે થયો હતો અને બીજું ષડયંત્ર મૃતકની હત્યા તરફ દોરી ગયું હતું. સદરહુ નાનું ષડયંત્ર મોટા ષડયંત્ર એટલે કે મૃતકની હત્યાને જન્મ આપનાર જણાયું હતું જેથી આરોપી નં. ૧ અવેજની સમગ્ર રકમ પચાવી પાડી શકે. બંને ષડયંત્રો ભલે બે અલગ-અલગ તબક્કે રચાયા હોઈ શકે, છતાં તેને સમાન વ્યવહારના ભાગ તરીકે ગણવામાં આવ્યા હતા.

અપીલકર્તાઓની સંડોવણી ચકાસવાના હેતુથી, આપણે નોંધી શકીએ

છીએ કે પાવર ઓફ એટર્ની બનાવટી બનાવવાના ષડયંત્રમાં, આરોપી નં. ૧ અને ૫ સિવાય અન્ય કોઈ વ્યક્તિ સંડોવાયેલી હતી તે સાબિત થયું નથી. આર્ટિકલ એલ, વેચાણ માટેનો કથિત કરાર સાબિત થયો ન હોવાથી, તેની સામગ્રી પુરાવામાં સંપૂર્ણપણે અગ્રાહ્ય હતી. જો તે પુરાવામાં ગ્રાહ્ય ન હતી, તો તેનો કોઈપણ ભાગ, તેમાં નિર્દિષ્ટ અવેજની રકમ અથવા તેમાં જણાવેલ બાનાની રકમ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા અપીલકર્તાઓ સામે વાપરી શકાતી ન હતી. જો સદરહુ દસ્તાવેજ સાબિત થયો ન હતો, તો કોઈપણ હેતુ માટે તેના પર કોઈ આધાર રાખી શકાતો ન હતો. સદરહુ કરાર રદ કરવામાં આવ્યો હોવાનું પણ કહેવાય છે. ફ.સા.૨૫, જેમના પુરાવા પર હાઈકોર્ટે આધાર રાખ્યો હતો, તેમણે જણાવ્યું હતું કે બાના પેટે રૂ. ૨ લાખની રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી. ફ.સા.૩૮, જોકે, જણાવે છે કે માત્ર રૂ. ૭૫,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવવામાં આવી હતી. તેણી આગળ જણાવે છે કે મૂળ કરાર ફ.સા.૨૫ પાસે હતો. તેણે તે રજૂ કર્યો ન હતો. સરકારી વકીલે વેચાણ માટેનો મૂળ કરાર શા માટે રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો તે અંગે કોઈ સ્પષ્ટતા આપી ન હતી. ફ.સા.૩૮ ના જણાવ્યા મુજબ તેણીએ કલેક્ટર કચેરીમાંથી સદરહુ વેચાણ કરારની ઝેરોક્ષ નકલ મેળવી હતી. જિલ્લા કલેક્ટર સમક્ષ સદરહુ ઝેરોક્ષ નકલ કોના કહેવાથી દાખલ કરવામાં આવી હતી તે સ્થાપિત થયું નથી.

ફ.સા.૨૫ અને ફ.સા.૩૮ ના નિવેદનોમાં પુષ્કળ વિસંગતતાઓ છે. જો સદરહુ કરાર રદ કરવામાં આવ્યો હતો, તો બાનાની રકમ અપીલકર્તાઓને પરત

કરવામાં આવી હતી કે નહીં તે જણાવવામાં આવ્યું નથી.

તારીખ ૧૮.૯.૨૦૦૦ ના પોતાના અહેવાલમાં ફ.સા.૩૮ એ વેચાણ માટેના સદરહુ કરારનો ખુલાસો કર્યો ન હતો. તેણીએ પોતાના બીજા અહેવાલમાં પણ અહીંના અપીલકર્તાઓ સામે કોઈ આક્ષેપ કર્યો ન હતો. મૃતકનું કાસળ કાઢી નાખવામાં આવ્યું હોવાની શંકા તે સમય સુધીમાં પાકી થઈ ગઈ હશે પરંતુ અગાઉ દર્શાવ્યા મુજબ અપીલકર્તાઓ સામે કોઈ પણ આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો. વધુમાં, રેકૉર્ડ પર એવું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી કે ૧૬.૫.૨૦૦૦ થી ૩૦.૬.૨૦૦૦ ના સમયગાળા દરમિયાન જ્યારે કથિત પાવર ઓફ એટર્ની કરવામાં આવી હતી ત્યારે તેઓને આરોપી નં. ૧ સાથે કોઈ લેવાદેવા હતી.

વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે પોતાના ચુકાદામાં અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે વેચાણ દસ્તાવેજ થાય ત્યાં સુધી અપીલકર્તાઓને ગુનો આચરવા સાથે કોઈ લેવાદેવા ન હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ જજના મતે તેઓ માત્ર વેચાણ દસ્તાવેજના અમલ વખતે જ ચિત્રમાં આવ્યા હતા. તેઓ વેચાણ દસ્તાવેજના અમલની તારીખે હાજર હોઈ શકે છે પરંતુ તે પોતે જ અમારા સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ એવા અનુમાન તરફ દોરી જતું નથી કે તેઓ ષડયંત્રમાં પક્ષકાર હતા. ૩.૯.૨૦૦૦ પહેલાં અપીલકર્તાઓની સંડોવણી દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવો લાવવામાં આવ્યો ન હતો. ફરિયાદપક્ષના કોઈ સાક્ષીએ પણ એવું કહ્યું ન હતું કે મૃતકનું કાસળ કાઢી નાખવામાં આવ્યું હતું કારણ કે તેને બનાવટી દસ્તાવેજ વિશે જાણ થઈ ગઈ હતી અને તેને મોટી રકમથી વંચિત રાખવામાં આવ્યો હતો. જો ફ.સા.૩૮

નું નિવેદન સાચું હતું કે તેના પતિ દ્વારા માત્ર ફ.સા.રપ સાથે સોદો કરવામાં આવ્યો હતો, તો એવા અનુમાન પર પહોંચવું મુશ્કેલ છે કે અપીલકર્તાઓ બંને ષડયંત્રોમાં પક્ષકાર હતા. તેના પોતાના શબ્દોમાં:

“...તેમણે સુરેશ દેશમુખ સાથે ખેતીની જમીનનો સોદો નક્કી કર્યો હતો અને તેમણે બાના પેટે મળેલ રૂ. ૭૫,૦૦૦ ની રકમ તાત્કાલિક મને સોંપી દીધી હતી. તેમણે ઉપરોક્ત સોદા સિવાય કોઈની સાથેના અન્ય કોઈ વ્યવહાર વિશે મને જણાવ્યું ન હતું...”

કોર્ટ સમક્ષ તેણીનું નિવેદન તેણીએ તેના પતિ પાસેથી જે જાણ્યું હતું તેના આધારે કરવામાં આવ્યું હતું. તેણીને તે અંગે કોઈ સીધું જ્ઞાન ન હતું. તેણીનું નિવેદન ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૩૨ હેઠળ પુરાવામાં ગ્રાહ્ય ન હતું.

શુંખલામાં કોઈપણ કડીઓના અભાવે અમે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ તેમજ હાઈકોર્ટના એવા તારણો સાથે સંમત થવામાં અસમર્થ છીએ કે પાવર ઓફ એટર્નીની બનાવટ આચરવા માટે અપીલકર્તાઓ દ્વારા ષડયંત્ર સ્થાપિત થયું છે. જો બનાવટી દસ્તાવેજ કરવા સંબંધે ફરિયાદપક્ષના કેસને સાબિત કરવા માટે ષડયંત્રના ઘટકો સ્થાપિત થયા ન હોય, તો મોટું ષડયંત્ર પણ સાબિત થયું હોવાનું કહી શકાય નહીં.

ફ.સા.૧ સિવાય કોઈએ પણ હત્યાના ગુના સંબંધે જુબાની આપી નથી. ફ.સા.૧ એ પોલીસ સમક્ષના પોતાના નિવેદનમાં આરોપી નં. ૨ નું નામ પણ

આપ્યું ન હતું. તેનું નામ તેના દ્વારા પ્રથમ વખત મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ સીઆરપીસી ની કલમ ૧૬૪ હેઠળ કરવામાં આવેલા નિવેદનમાં જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું. વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષના પોતાના નિવેદનમાં તેણે માત્ર એવો આક્ષેપ કર્યો હતો કે આરોપી નં. ૧ તેને ડ્રીમલેન્ડ હોટેલમાં લઈ ગયો હતો જ્યાં આરોપી નં. ૨ બેઠો હતો. આરોપી નં. ૧ તેને હોટેલમાં શા માટે લઈ ગયો તેની કોઈ સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી નથી. આરોપી નં. ૧ શા માટે ઈચ્છતો હતો કે આરોપી નં. ૨ તેને અમુક પૈસા ચૂકવે તેનો પણ ખુલાસો કરવામાં આવ્યો નથી. જો ફ.સા.૧ દ્વારા કરવામાં આવેલું એ નિવેદન માની લેવામાં આવે કે આરોપી નં. ૧ એ આરોપી નં. ૨ ને અમુક પૈસા ચૂકવવા કહ્યું હતું, તો તેણે એમ કહીને તેમ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો કે "તમને મૃતકની હત્યા કરવા કોણે કહ્યું હતું" તે હકીકત પોતે જ એ બાબતનો નિર્દેશ કરે છે કે આરોપી નં. ૨ પણ તે ષડયંત્રમાં સામેલ ન હતો.

ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે માત્ર આવા પાંખા પુરાવાના આધારે અહીંના અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવું જોખમી બનશે. શંકા ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય છતાં તે પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી. રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા એવા નથી કે જે અમને એક તરફ અપીલકર્તાઓ અને બીજી તરફ આરોપી નં. ૧ વચ્ચે પૂર્વ-મસલત હતી તેવા મક્કમ નિષ્કર્ષ તરફ દોરી શકે. ૩.૯.૨૦૦૦ પહેલાં કોઈપણ સમયે આરોપી નં. ૨ આરોપી નં. ૧ ને મળ્યો હતો તેવો કોઈ આક્ષેપ પણ નથી, પુરાવો તો દૂર રહ્યો.

અમે એ પણ નોંધી શકીએ છીએ કે તપાસ અધિકારીએ પણ મૃતકની

હત્યા કરવા અથવા ષડયંત્રમાં સામેલ હોવા બદલ અહીંના અપીલકર્તાઓ સામે આરોપ મૂકવો યોગ્ય માન્યો ન હતો. અગાઉ નોંધ્યા મુજબ માત્ર ૨૦૦૪ માં જ અપીલકર્તાઓ સામેના આરોપોમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો.

ઉપર જણાવેલા કારણોસર અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે અહીંના અપીલકર્તાઓ શંકાના લાભ માટે હકદાર છે. અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે અને દોષસિદ્ધિ તથા સજાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો રદ કરવામાં આવે છે. જો અપીલકર્તાઓ અન્ય કોઈ કેસના સંબંધમાં જરૂરી ન હોય તો તેઓને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવશે.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====